

Les 27 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord Leven, חַי/חַיָּה {cháyí/cháyáh}

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	חַי chay	חַיִּיתִי chayiti	אֶחְיֶה èchyèh	אֲנִי
Ik (v)	חַיָּה chayáh	חַיִּיתִי chayiti	אֶחְיֶה èchyèh	אֲנִי
Jij (m)	חַי chay	חַיִּיתָ chayítá	תֵּחְיֶה tichyèh	אַתָּה
Jij (v)	חַיָּה chayáh	חַיִּיתָ chayítá	תֵּחְיִי tichyi	אַתָּה
Hij	חַי chay	חַיָּה (חַי) cháyáh (chai)	יִחְיֶה yichyèh	הוּא
Zij	חַיָּה chayáh	חַיְתָה chaytáh	תֵּחְיֶה tichyèh	הִיא
Wij (m)	חַיִּים chayim	חַיִּינוּ cháyinoe	נִחְיֶה nichyèh	אַנְחֵנוּ
Wij (v)	חַיּוֹת chayot	חַיִּינוּ cháyinoe	נִחְיֶה nichyèh	אַנְחֵנוּ
Jullie (m)	חַיִּים chayim	חַיִּיתֶם chayitèm	תֵּחְיוּ tichyoe	אַתֶּם
Jullie (v)	חַיּוֹת chayot	חַיִּיתֶן chayitèn	תֵּחְיוּ * tichyoe	אַתֶּן
Zij (m)	חַיִּים chayim	חַיּוּ cháyoe	יִחְיוּ yichyoe	הֵם
Zij (v)	חַיּוֹת chayot	חַיּוּ cháyoe	יִחְיוּ * yichyoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: חַיָּה ch^ayeh, v: חַי ch^ayi, meervoud: חַיּוּ ch^ayoe, infinitief: לְחַיּוֹת lichyot

* In plaats van een verouderde vrouwelijke vorm gebruikt men de mannelijke vorm.

Opdracht 2: Geef de uitspraak en de vertaling

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וְבוּהוּ w^ehá'árèts háy^etáh tohoe wávohoe En de aarde was woest en leeg.

(Genesis 1:2a) Door het voegwoord verdwijnt de dagesj in bohoe. [Zie Efemeride, dr Piet van Midden.](#)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר wayomèr èlohim y^ehi or way^ehi or

En spreekt God er zij licht en er was licht. (Genesis 1:3)

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

wayiqrá èlohim lá'or yom w^elachosjèch qará layláh way^ehi èrèv way^ehi boqèr yom èchad

En God noemt het licht dag en de duisternis noemde Hij nacht; en het was avond en het was ochtend;

dag één. (Genesis 1:5)

Bij het werkwoord קָרָא met als betekenis 'noemen' behoort *blijkbaar* het lettervoorzetsel לְ

Opdracht 3: Beluister het Pesach-liedje Avadim Hayinoe, geef de uitspraak en de vertaling.

עֲבָדִים הָיינוּ, הָיינוּ עֲתָה בְּנֵי חוֹרִין, בְּנֵי חוֹרִין

^avádím háyinoe, háyinoe, attáh b^ene-chorin Slaven waren wij, waren wij, nu vrije mensen.

Les 28 – Geldzaken

'Heitje voor een karweitje'

Omdat veel Joden in onze streken op de markt of in een winkel handel dreven, vonden zij het handig om met elkaar te kunnen praten over prijzen, zonder voor iedereen te verstaan te zijn.

Zo ontstonden in het Jiddisch (en Bargoens)

een aantal aparte benamingen voor Nederlandse munten.

Heitje (bekend geworden via Scouting, 'heitje voor een karweitje') is afgeleid van de letter ה, *he*, in het Jiddisch *hei*, met getalwaarde vijf. Het ging dan over vijf stuivers, dus een kwartje.

Het woord *beisje* komt van de letter ב *beth*, Jiddisch *beis*, met getalwaarde 2. Hiermee werd twee stuivers, dus een dubbeltje, aangeduid.

Van de letter י *yod* (Jiddisch *joed*) met waarde 10 is afgeleid *Joedje*, 10 gulden, en van de letter ל *lamed* met waarde 30 een *lammetje*, dertig stuivers, dat is anderhalve gulden.

Meer waard was een *meier*, afgeleid van den *mem* met waarde 40, namelijk 40 rijksdaalders, dat is honderd gulden.

Israëlische bankbiljetten en munten.
1 Sheqel is ongeveer € 0,25 waard.

Woordenschat

Deze les gaat dus over geld, en dat haal je bij de bank.

בַּנְק	banq (m)	Bank
קַפְּהָ, קוֹפֵּה	qoepáh (v)	Kas(loket), fonds
כַּסְפוֹמָט	kaspomát (m)	Geldautomaat
כַּרְטִיס בַּנְק	karties banq	Bankpas
כֶּסֶף	kèsèf (m)	Geld, zilver
כַּסְפֵּת	kasèfèt (v)	Brandkast, kluis
מַטְבֵּעַ	matbe'a (m)	Munt מְטַבְּעוֹת mátb'e'ot
מַטְבֵּעַ-חוּץ	matbe'a choetz	Buitenlandse valuta
יורו of אֵירוֹ	ero of euro	Euro
דוֹלָר	dolar	Dollar
שֶׁקֶל	sjèqèl	Shekel,
	NIS = New Israeli Shekel = שֶׁקֶל נְדָשׁ; de beginletters נ + שׁ vormen נש	Nieuw
חֲדָשׁ	chádasj (bn)	Contant (geld)
מְזוּמָן, מְזוּמָן	m'ezoemán (bn)	Kleingeld, wisselgeld
כֶּסֶף קָטָן	kèsèf qátan	Overschot, wisselgeld
עֹדֶף, עוֹדֶף	odèf (m)	Papier
נִיָּר, נִיָּר	n'eyár (m)	Papiergeld
כֶּסֶף נִיָּר	kèsèf n'eyár	Wissel, schuldbekentenis שְׂטָרוֹת sj'etárot
שֶׁטָר	sj'etár (m!)	Bankbiljet (<i>korte a wegens constructvorm, les 38?</i>)
שֶׁטָר בַּנְק	sj'etar banq	Bankbiljet
שֶׁטָר-כֶּסֶף	sj'etar kèsèf	Kopen
קָנָה	qánáh (ww)	Koper
קוֹנָה	qonèh (m)	Gekocht, verkregen, aangeschaft
קְנוּי	qánoey (bn)	Aankoop, verkrijging
קְנִיָּה, קְנִיָּה	q'enyáh (v)	Eigendom
קְנִין	q'enyán (m)	Inkoper
קְנִין, קְנִין	qanyán (m)	Winkelcentrum, 'Canyon'
קְנִיוֹן	qanyon (m)	Dichtbij
קְרוּב	qárov (bn)	Opgaen, stijgen; kosten; emigreren naar Israël
עָלָה	áláh (ww)	Geopend, open
נִפְתָּח, נִפְתָּח	niftach (ww), pátoe'ach (bn)	Gesloten, dicht
נִסְגָּר, נִסְגָּר	nisgár (ww), sagoer (bn)	Hier, nu
כָּאן, כָּאן	kan (bw)	

Bord bij een tolgeweg met het geldsymbool

Het hoofdgebouw van de Bank van Israël in Givat Ram, Jeruzalem

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord קָנָה {qánáh} Kopen (to buy). Raadpleeg de lessen 15 en 19, en zo nodig de website www.hebrew-verbs.co.il.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	אָנִי
Ik (v)	קוֹנָה qonáh	קָנִיתִי qániti	אֶקְנֶה èqnèh	אָנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן

Geb. wijs: m:, v:, mv: Infinitief: לקנות liqnot

Opdracht 2: Vertaal, plaats waar nodig puntjes, noteer de uitspraak en zoek bij elke vraag het juiste antwoord. Noteer de letter van het antwoord, dat levert een bekend woord op.

1. איפה הבנק הקרוב?	C. כובע זה זול, מאה עשרים וחמש שקל
2. Wanneer is de bank geopend?	D. כן, והחנות פתוחה
3. אני אקנה כובע	E. שמר את הכסף בבית
4. Die hoed is duur	I. De bank is nu gesloten
5. Ik heb geen papiergeld	N. כובע יפה זה עולה מאתיים שקל
6. האם יש כספומט בחנות הזאת?	O. Heeft u een bankpas?
7. Heeft de bank een brandkast?	P. בקניון זה הוא בנק גדול

Vraag	1	2	3	4	5	6	7
Antwoord							

Bronnen: Gert en Daša, Mosje, Hebrew Online, millon, www.hebrew-verbs.co.il; [Wikipedia \(symbol\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Shekel), [Wikipedia \(nieuwe sjekel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Shekel); [www.hebrewatmilah.org/maskilon1\(?\)](http://www.hebrewatmilah.org/maskilon1(?))
Zie ook: www.dictionary.co.il/economics.htm en www.dictionary.co.il/shopping_general.htm;
www.hebrewlessonsonline.com/pedia/hpisraelibanks.html; www.youtube.com/watch?v=yZ5Zf0ZKnvQ sjekel
www.youtube.com/watch?v=BS7Qh3Q1Yns The authentic Hebrew meaning of the word Shekel